17/05/2019

Οι Ιερές Εικόνες της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η Μονή Βαζελώνος μαζί με την Παναγία Σουμελά και την Μονή Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα είναι τα τρία σημαντικότερα μοναστήρια της Τραπεζούντας με ιδιαίτερη σημασία για τους Χριστιανούς

Οι θαυματουργές εικόνες του Βαζελώνα, της Σουμελά και του Περιστερεώτα. Πρόκειται για τρία εθνικοθρησκευτικά σύμβολα του ποντιακού ελληνισμού, που όταν βρίσκονταν στον Πόντο ενέπνεαν τη συνεργασία των μοναστηριών και την αδελφοσύνη μεταξύ των.

Οι Εικόνες διασώθηκαν από τα αντίστοιχα Μοναστήρια του Πόντου και εκατό περίπου χρόνια πριν ήρθαν στην Ελλάδα όπου και οικοδομήθηκαν νέες Ιερές Μονές και Ναοί προς Τιμήν τους από τους παππούδες μας, κρατώντας ζωντανές τις Μνήμες, την Ιστορία, τις Παραδόσεις και την Πίστη μας.

Παναγία Σουμελά

Η θαυματουργή εικόνα (μαζί με άλλες δύο) ιστορήθηκε στη Θήβα από τον Ευαγγελιστή Λουκά τον 4ο αιώνα, και μετά το θάνατο του ο μαθητής του Ανανίας την μετέφερε στην Αθήνα και την τοποθέτησε ως «Παναγία η Αθηνιώτισσα» στον Παρθενώνα, που είχε μεταβληθεί τότε σε ναό της Αγίας Σοφίας. Έμεινε εκεί για λίγα χρόνια και μετά τοποθετήθηκε στον νεόκτιστο ναό της «Μεγάλης Παναγίας» στη στοά του Αδριανού, ο οποίος καταστράφηκε στη μεγάλη πυρκαγιά του 1885 και κατεδαφίστηκε.

Η εικόνα παρέμεινε στο ναό έως το 385. Κατά την παράδοση παρουσιάστηκε η Παναγία στους μοναχούς Βαρνάβα (κατά κόσμον Βασίλειο) και Σωφρόνιο (κατά κόσμον Σωτήριχο), θείο κι ανιψιό, και τους ζήτησε να ιδρύσουν μοναστήρι στο όνομά της στον Πόντο και να εγκαταστήσουν εκεί την εικόνα της.

Οι Βαρνάβας και Σωφρόνιος, με την εικόνα στα χέρια, μετέβησαν στον Πόντο, επισκέφθηκαν πρώτα την Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου Βαζελώνος και είδαν τον τρόπο κατασκευής της στην πλαγιά βουνού, βρήκαν κατόπιν με θεία έμπνευση και υπόδειξη (το 386 επί Θεοδοσίου του Μεγάλου) σπήλαιο σε ιδανικό μέρος, στο όρος Μελά, νότια της Τραπεζούντας, σε απόσταση 43 χλμ, και ίδρυσαν εκεί την Μονή της Παναγίας Σουμελά. Εκεί έζησαν έως το 412 και πέθαναν και οι δύο την ίδια μέρα! Μάλιστα ο Βαρνάβας άφησε και διαθήκη όπου υπογράφει: «Βαρνάβας εξ Αθηνών, έγραψεν δε την διαθήκην αυτού, Βοηδρομιώνος ογδόη μεσούντος 412».

Η εικόνα της Παναγίας παρέμεινε στη Ιερά Μονή της Παναγίας Σουμελά στον Πόντο για 1.545 χρόνια! Στο διάστημα αυτό βυζαντινοί αυτοκράτορες, λόγω του κύρους της, έδωσαν προνόμια στη Μονή και απένειμαν χρυσόβουλα και οι πατριάρχες σιγίλια και πλούσια δώρα. Ακόμα και οι σουλτάνοι (Βαγιαζήτ, Σελίμ, Μουράτ, Μωάμεθ, Σουλεϊμάν κ.ά.) με φιρμάνια χορήγησαν προνόμια, πλούσια και πολύτιμα δώρα που βρίσκονταν σε σιδερένια κιβώτια στη Μονή.

Ο σουλτάνος Σελίμ κατά τη διάρκεια κυνηγιού διανυκτέρευσε στη Μονή όπου νόσησε και κατελήφθη από φρικτούς πόνους και κινδύνευε να πεθάνει. Οι πατέρες της Μονής επικαλέστηκαν τη βοήθεια της Παναγίας και ως εκ θαύματος ο Σελίμ, που ασπάστηκε την εικόνα της, θεραπεύτηκε! Τότε υποσχέθηκε και έστειλε πάρα πολλά δώρα.

Στις 19/12/1923, με την εκδίωξη όλων των μοναχών, η Μονή άρχισε να δέχεται τις επιδρομές χρυσοθήρων και ερημώθηκε αφού οι Τούρκοι άρπαξαν ό,τι πολύτιμο βρήκαν. Πριν φύγουν οι τελευταίοι μοναχοί, Ιερεμίας και Αμβρόσιος ο Σουμελιώτης πήραν τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, το σταυρό με τα πολύτιμα πετράδια

του Εμμανουήλ Κομνηνού και το χειρόγραφο Ευαγγέλιο του οσίου Χριστοφόρου και τα έθαψαν σε κρύπτη, δίπλα στο Μετόχι της Αγίας Βαρβάρας.

Το 1931 οι σχέσεις Ελλάδας και Τουρκίας εξομαλύνθηκαν και ο Τούρκος πρωθυπουργός Ισμέτ Ινονού πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στην Αθήνα. Εκεί, μετά από παράκληση του Πόντιου υπουργού Λεωνίδα Ιασωνίδη, ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος ζήτησε από τον Ινονού να επιτρέψει στον μοναχό Αμβρόσιο τον Σουμελιώτη να μεταβεί στη Μονή Σουμελά και να πάρει τα κρυμμένα ιερά κειμήλια.

Ο Αμβρόσιος πήγε στο Μετόχι της Αγίας Βαρβάρας μαζί με τον εκπρόσωπο του Πατριαρχείου Αλέξανδρο Βασιλείου και με συνοδεία Τούρκου αξιωματικού της Αστυνομίας, τα βρήκε, τα έφερε στην Αθήνα και τα παρέδωσε στον αποκρισάριο του Οικουμενικού Πατριαρχείου, μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Αθηνών, τον άγιο των Ποντίων, Χρύσανθο Φιλιππίδη. Και η τότε κυβέρνηση τα τοποθέτησε στο Βυζαντινό Μουσείο. Μετά από 62 χρόνια, το 1993, η θαυματουργή εικόνα της Παναγιάς θα μεταφερθεί με απόφαση του πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, έπειτα από παράκληση του αντιπροέδρου της Βουλής Ισαάκ Λαυρεντίδη και του προέδρου του Ιδρύματος Παναγιώτη Τανιμανίδη, με μεγάλες τιμές στο Βέρμιο.

Οι άλλες δύο εικόνες

Η μία από τις άλλες δύο εικόνες που φιλοτέχνησε ο Ευαγγελιστής Λουκάς βρίσκεται στη Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου στα Καλάβρυτα και η άλλη στη Μονή Κύκκου, στην Κύπρο.

Όταν το 1960 επισκέφθηκε την Παναγία Σουμελά ο αρχηγός της ΕΟΚΑ στρατηγός Γεώργιος Γρίβας μίλησε με συγκίνηση για την εικόνα και τη Μονή Κύκκου που υπήρξε κατά τον σκληρό αγώνα της ΕΟΚΑ το κατεξοχήν «λημέρι» του ίδιου και των παλικαριών του. «Προσευχόμασταν εκεί», είπε, «και παίρναμε δύναμη κι ελπίδα για τον σκληρό αγώνα που διεξάγαμε». Άλλωστε, επί Επαναστάσεως του ’21 , τα μοναστήρια υπήρξαν τα καταφύγια των αγωνιστών, αρωγοί και τροφοδότες τους, και στον μακρινό Πόντο το καταφύγιο των καταδιωκόμενων από τους Τούρκους Ελληνοποντίων χριστιανών.

Άγιος Ιωάννης Πρόδρομος Βαζελώνος

Η ιερή εικόνα που διασώθηκε κατά την καταστροφή της μονής στον Πόντο το 1922, από τον εκτελούντα χρέη τοποτηρητή της μονής, τότε ιερομόναχο και κατόπιν Αρχιμανδρίτη Διονύσιο Αμαραντίδη, ο οποίος την φύλαξε, αρχικά στο μοναστήρι του Αγίου Δημητρίου (Πανοράματος) Σερρών και αργότερα στο

μοναστήρι της Αγίας Τριάδας Τούμπας Σερρών.

Τον Ιούνιο του 1970, η εικόνα της αποτομής του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, μεταφέρθηκε από τις Σέρρες στον Άγιο Δημήτριο Ελληνσπόντου Κοζάνης, με τις πρέπουσες τιμές, με συνοδεία του Αρχιμανδρίτη Διονυσίου, του Προέδρου και μελών του Σωματείου «Αγίου Ιωάννη Βαζελώνα», κατοίκων του Αγίου Δημητρίου, καθώς και με την παρουσία των θρησκευτικών, πολιτικών, στρατιωτικών αρχών και πλήθους κόσμου, από διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

48 χρόνια μετά την καταστροφή της ιστορικής μονής πίσω στις εστίες των Ποντίων, όταν στις δυτικές πλευρές του Βερμίου με τη συνδρομή επώνυμων και ανώνυμων ευεργετών ξεκινά η ανιστόρηση της μονής με την κατασκευή του ναού του Αγίου Ιωάννου, κελιών και έργων υποδομής. Τον Ιούνιο του ίδιου έτους η εικόνα μεταφέρεται με τις πρέπουσες τιμές από τη μονή της Αγίας Τριάδας στην Τούμπα Σερρών, πίσω στον Βαζελώνα.

Σήμερα βρίσκεται στην Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννη Βαζελώνος στον Άγιο Δημήτριο Ελληνσπόντου Κοζάνης.

Άγιος Γεώργιος Περιστερεώτας

Η μαρμάρινη Εικόνα του Αγίου Γεωργίου Περιστερεωτα που ήρθε στην Ελλάδα από την Πατρίδα μέσα σε ένα τουριστικό λεωφορείο την δεκαετία του 60 χάρη στην παράτολμη ενέργεια δυο πιστών Ποντίων, στη συνέχεια βρήκε στέγη στην Μονή που έχτισαν στο Βέρμιο σε αντικατάσταση της στο χωριό Ροδοχωρι Νάουσας (πρώην Μέγα Ρέμα) όπου και μπορούμε να την προσκυνήσουμε σήμερα.

Πηγή: Καλλιτεχνική Στέγη Ποντίων Βορείου Ελλάδος